

Hévíz Város Önkormányzata

Hévíz turizmusának hatásai a
desztinációs hatásmodell alapján
2.0
(2015-ös adatfrissítés eredményei)

2015. szeptember 17.

Xellum Kft.

1 Elemzési háttér

A desztináció, mint turisztikai rendszer gazdasági hatásainak összességét kívánjuk bemutatni a Desztinációs Hatásmo­dell (DHM) alkalmazásával Hévízen. A 2013-ban készített első elemzésünk során ismertetett módszertani háttér összefoglalásaképpen érdemes megismételni, hogy a desztinációba (így Hévízre) érkezők költségéből elsősorban közvetlenül és közvetve is részesülnek az alábbiak:

- **Közvetlenül:**

- Szálláshely-szolgáltatók
- Vendéglátóhelyek
- Kiskereskedők (élelmiszer és ajándék)
- Szabadidős tevékenységek
- Közlekedési vállalkozások és
- Vonzerők (pl. fürdőszolgáltatások, múzeumok, állatpark) üzemeltetői, illetve

- **Közvetve:**

- Önkormányzati adóbevételek (pl. idegenforgalmi adó és az ahhoz kapcsolódó állami kiegészítés vagy iparűzési adó mértéke) formájában
- A kapcsolódó vállalkozások által foglalkoztatottak száma alapján
- A turisztikai szolgáltatók és a vonzerők üzemeltetőinek beszállítói kapcsolatait vizsgálva (főként azokat, amelyek forgalomarányosan változnak).

A DHM 2015-ös frissítéséhez ismét számos adatot (mind helyi, mind pedig országos) adatot kellett elemeznünk. Ezen adatok ismerete azért fontos, mert települési (hévízi) önkormányzati szinten az egy-egy évben rendelkezésre álló források nagy részét a központi költségvetés juttatja az önkormányzatok számára főként a településeken „megtermelt” adók visszatérítéseként. Azaz az idegenforgalmi adó (IFA) önmagában alig mond el valamit a turizmus szerepéről, fontosságáról: sokkal többet mondanak el azon adatok, amely a más, kapcsolódó adók (pl. ÁFA, IPA, béradók, nyereségadó) mértékét határozzák meg.

A frissítés az alábbi források alapján készült:

- A KSH területi és turisztikai adatszolgáltatása
- Saját felmérések a turisták körében a költség mértékének és megoszlásának (esetleges) változására vonatkozóan
- Saját fejlesztésű Input-Output modell a magyar gazdaságban becsülhető to­vagyűrűző hatásokra.

1.1 Statisztikai adatok

Hévíz a Balatoni turisztikai régió része, amelyben 2014-ben összesen 4.887.000 vendégéjszakát regisztráltak. Ez az országos vendégéjszakaszám egyötöde. A Balatoni régióban a külföldi vendégéjszakák aránya 37%.

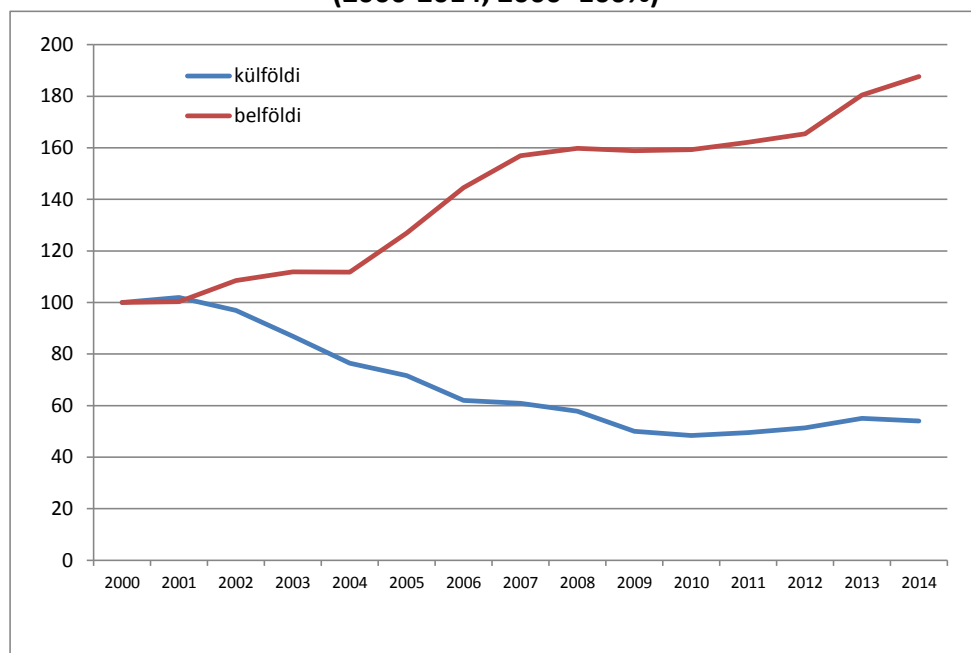
Hévízen 2014-ben a regisztrált vendégéjszakaszám 982.800 éjszaka volt, ami a teljes balatoni régió 20%-át képviselte. Ezen belül a külföldi vendégéjszakák aránya (67%) jelentősen meghaladja az átlagos értéket.

Az utolsó hivatalos és összehasonlítható adatok alapján a kereskedelmi szálláshelyek száma 2013 végén 7,500, ami 2012-höz képest jelentős, 21%-os bővülést mutat. A kereskedelmi szálláshelyek 78%-a a szállodai típusú szálláshelyeket képviseli. A kereskedelmi szálláshelyek 30 egységet jelentettek, amelyből 25 volt szálloda, 3 panzió, 1 kemping és 1 üdülőház. Ezeken felül a statisztikailag kevésbé megfogható magánszálláshelyek jelentenek lehetőséget még számottevő kapacitást, ugyanis összesített arányuk a teljes szálláshelykínálaton belül mintegy 40%, azaz további 5,000.

A vendéglátóhelyek száma 2008 óta csökkenő tendenciát mutat, 2013 végén 14 vendéglátóhelyet regisztráltak, amelyek fele volt étterem besorolású. A kiskereskedelmi egységek száma az elmúlt öt évben viszonylag stabilan 300 körül alakult.

A következő három ábra mutatja a bel- és külföldi vendégéjszakák számának alakulását a régióban, illetve a vendégéjszakák szerinti első 12 legnagyobb település, valamint az egy vendégre jutó vendégéjszakák megfelelő adatait.

**A külföldi és belföldi vendégéjszakák számának alakulása a Balaton turisztikai régióban
(2000-2014, 2000=100%)**

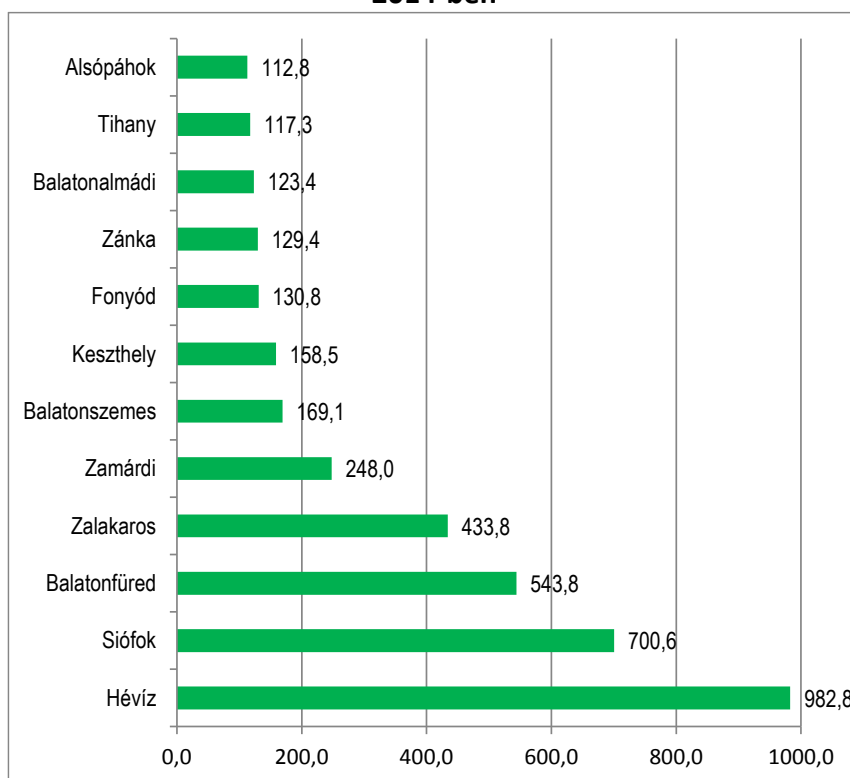

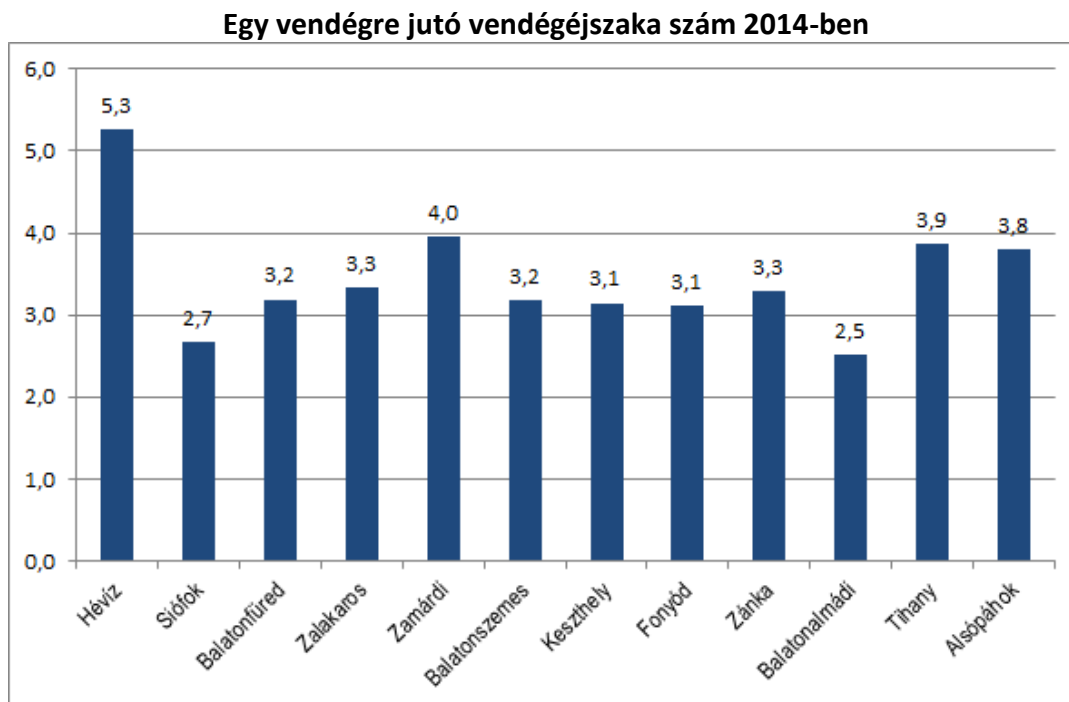
2010-ig a vendégéjszakák száma folyamatosan csökkent, akkor elérte a 4.231.000-t. Azóta fokozatos növekedés jellemzi a régiót (is), 2013-ban 8%-kal, 2014-ben 2%-kal nőtt az összes vendégéjszakaszám.

Az elmúlt 15 évet azonban végig jellemezte a forgalom átrendeződése a külföldiek felől a belföldi vendégéjszakák irányába. 2000-ben még csak összes vendégéjszaka egyharmada, 2014-ben már 63%-a volt belföldi.

A vendégek száma alapján a régióban Siófok a legnagyobb forgalmú hely, de Hévízen jóval magasabb az egy vendégre jutó éjszakák száma (elsődlegesen a Hévízre látogatók összetételének és motivációjának eltérősége miatt, azaz az egészségturizmus jellegéből adódóan). Szintén itt legmagasabb a külföldi vendégéjszakák aránya, az említett 67%-os arány után Tihany (52%), következik, míg a többi településen messze 50% alatti az arányszám (Siófok 30%, Balatonfüred 43%, Zalakaros 22%).

**A Balaton régió legnagyobb forgalmú települései a vendégéjszakák száma (ezer) szerint
2014-ben**

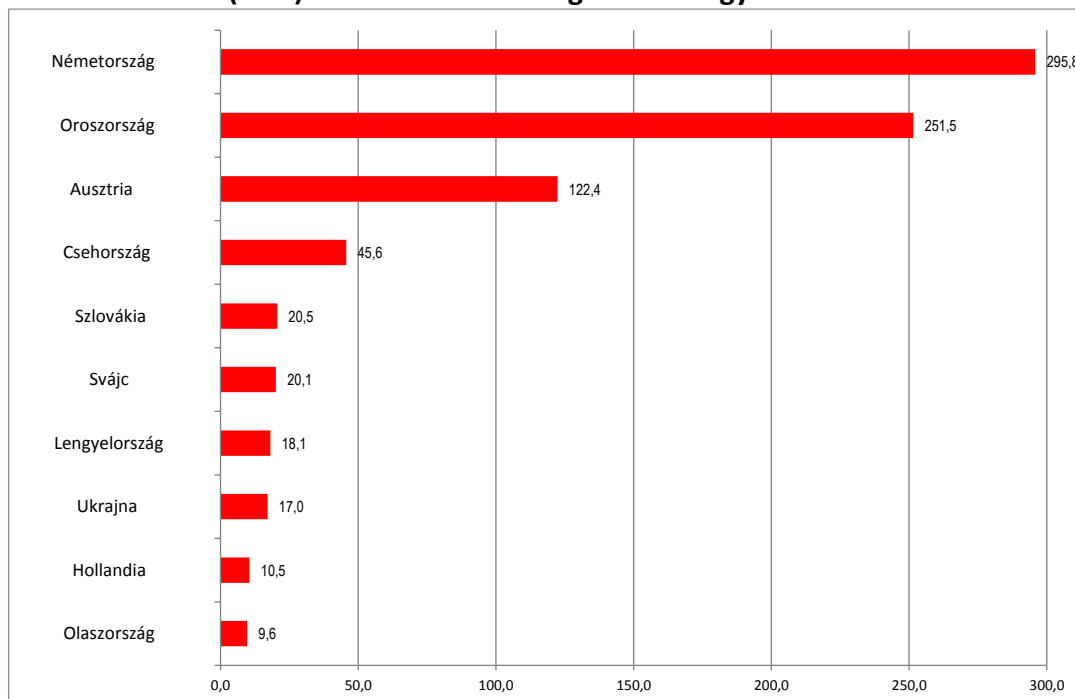

Érdeemes azonban kiemelni, hogy Hévizet az egész régióhoz képest némileg más változások jellemezték 2014-ben.

A vendégéjszakák számát tekintve a balatoni települések közül továbbra is Hévizé az elsőség. A zalai fürdőváros kedvelt úti cél a határainkon túlról érkezők számára: a régió külföldi vendégkörének több mint a negyede (97 ezer fő) itt foglalt szállást. 2013-hoz képest azonban Hévíz kereskedelmi szálláshelyeit csaknem 18 ezerrel kevesebb látogató vette igénybe, így a vendégéjszakák száma erőteljesen, 66 ezerrel csökkent. A település kieső turisztikai forgalmának jelentős hányada a várakozásokkal ellentétben nem az orosz vendégkörhöz, hanem a németajkú államokhoz kötődött: a német és az osztrák vendégéjszaka szám együttesen 5300 fővel, eltöltött vendégéjszakák száma 36 ezer éjszakával maradt el Hévízen az egy évvel korábbtól. Oroszországból, Csehországból, Szlovákiából, Ukrajnából ugyancsak visszaesett a foglalások száma, mindemellett közel 6 ezer fővel csökkent a város belföldi vendégköre is (forrás: A Balatoni idegenforgalmi régió vendégforgalma 2014, KSH Statisztikai tükör).

Az egész balatoni régiót, de különösen Zala megyét és Hévizet jellemzi, hogy a itt koncentrálódnak a régióban eltöltött külföldi vendégéjszakák: a német és orosz vendégek vendégéjszakáinak aránya az összes külföldi vendégéjszakán belül 61%.

A kereskedelmi szálláshelyek forgalmából a TOP 10 küldő ország a vendégéjszakák száma (ezer) szerint a Balaton régió Zala megyei részén

2 A modellezés eredményei

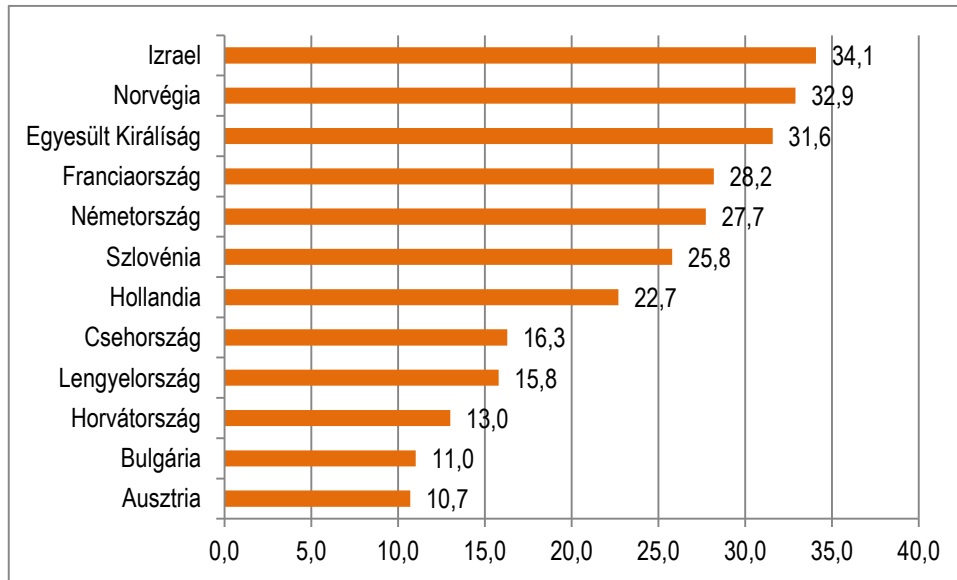
A desztináció, mint turisztikai rendszer gazdasági hatásainak összességét kívántuk bemutatni a Desztinációs Hatásmodell (DHM) elkészítésével és alkalmazásával. A DHM-nek országos szinten is ez volt az első gyógyhelyre történő alkalmazása, azaz a desztinációmenedzsment szervezeteknek és az önkormányzatoknak új, a turizmus valódi szerepét bemutatni képes eszköz került a kezébe a DHM kidolgozásával.

Ebben az évben is vizsgáltuk a turisták költési szerkezetének esetleges változásait, német és orosz turisták költésére vonatkozó adatfelvétellel. Köszönjük az Önkormányzat és a közreműködő szállodák, szálláshelyek segítségét.

A 2013-as makrogazdasági modellezésünk eredményeit az azóta eltelt időszak adatai alapján frissítettük, az alábbiak figyelembe vételével:

- Hévízen évente mintegy 1 millió vendégéjszaka jelentkezik, amelyek kétharmada külföldiek, egyharmada belföldiek által eltöltött vendégéjszaka.
- Ez alapján számszerűsítettük, hogy mekkora a hévízi turizmus hozzájárulása a város és az ország gazdaságához. A turizmus kapcsán (amelyben benne foglaltatik a turisták költése is) egy bizonyos összegű, ún. teljes kiadás realizálódik. Ez azonban a tovagyrúzó hatások miatt (a beszállítók, a beszállítók beszállítói, stb.) az Ágazati Kapcsolatok Mérlege segítségével egzaktul becsülve országosan összesen ennél jóval nagyobb összes kibocsátást jelent. A multiplikátorhatás, azaz az, hogy 1 Ft közvetlen kiadás mekkora összes termelést generál, így a modellen keresztül egzaktul becsülhető.
- Szükségünk volt a kiadási szerkezetre, amely modellezésünk bemenetét adta (ugyanis ez a költési szerkezet átfordítható ágazati besorolásra). A turisták összes költése tehát az egyik kiindulópont. Ez az az összeg, ami Hévízen teljes turista költésként realizálódik.
- Első lépésben becsüljük az egy fő egy napjára jutó kiadások átlagos összegét. A KSH adatai alapján a hazai turisták egy nap átlagosan 4.300 HUF-ot költenek, de a wellness/gyógy célú utazások esetén a kiadás lényegesen magasabb, 2013-ban 8.800 HUF. A belföldi vendégéjszakák esetében az árindexet figyelembe véve 2015-re a hazai turisták esetében 9.000 HUF/fő/nappal számoltunk.

A 4 vagy több napra látogató külföldiek átlagos kiadása 2013-ban, országoként Ft/fő/nap

A külföldiek esetében a KSH és saját, mostani felmérésünk alapján az egy fő napi kiadásait 2015-re összességében és átlagosan 22.000 HUF/fő/napra becsüljük (ami a 2013-as adatokhoz, azaz 21.000 HUF/fő/nap képest csekély növekedést jelent).

Ezek alapján állítottuk össze az jellemző kiadási szerkezetet. Ezt a kiadási szerkezetet fordítottuk át ágazati szerkezetre a makrohatások számszerűsítése céljából, amely hasonlóan az egy főre jutó költséghez alig számottevő változásokat jelent 2013-hoz képest.

Ezek alapján a Hévízen 2015-ben jelentkező turisztikai közvetlen kereslet összege 17,7 Mrd forintra tehető évente. A változás legfontosabb oka, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma magasabb arányt képviselt 2014-ben, mint 2012-ben, ez pedig a fajlagos költség eltérései miatt számottevően emelte a turisztikai kereslet teljes mértékét.

A számítások következő fázisában az összes kiadást meg kell bontani ágazati szerkezet szerint. Ebben is a KSH és saját felmérésünk adatai segítenek. A turisztikai költség szerkezete azt mutatja, hogy a teljes fogyasztás 38, illetve 23%-át szálláshely-szolgáltatásokra, továbbá vendéglátó-szolgáltatások és élelmiszerek vásárlására, 21%-át pedig közlekedésre (beleszámítva az üzemanyag-vásárlásokat is) fordították a hazai turisták. 2013-ban a külföldi látogatók fogyasztás szerinti szerkezete némi arányeltolódást mutatott az egy és több napra látogatók esetében. Az egy napra látogatók kiadásai 39%-át árucikkek, 25%-át élelmiszer-vásárlásra fordították. Az üzemanyag-kiadások (7,5%), valamint a szálláshely- és vendéglátó-szolgáltatások aránya (8,6%) hasonlóan alakult, mint 2012-ben. Az egynapos utazók körében a legnagyobb mértékben (5 százalékponttal) az élelmiszer-vásárlások aránya csökkent, ezt a csökkenést az egyéb árucikkek és szolgáltatásokra kiadott összegek növekedése ellensúlyozta. A több napra látogatók kiadásainak jelentős részét a szálláshely- és a vendéglátó-szolgáltatásokra fordított költségek adják (41%). A közlekedésre 3,1 százalékponttal több (16%), az élelmiszere, itala 0,4 százalékponttal kevesebb pénzt költöttek. Számos országból érkezők, mint például a svédek, a lengyelek, az Egyesült Királyságból érkezők kiadásai közel 50%-át szállásra és étkezésre fordították. A legkisebb arányban az ukránok (6,6%), a szlovákok

(13%) és a szerbek (14%) költöttek e szolgáltatásokra, esetükben az élelmiszer, ital, egyéb árucikkek és szolgáltatásokhoz kapcsolódó kiadások aránya kimagasló (88, 73, illetve 71%). A bolgárok magyarországi vásárlásaik tekintélyes részét – háromtizedét – üzemanyag-vásárlásra fordították, a szerbeknél 9,2, a románoknál 10% ez az arány. Nemzetközi és belföldi közlekedési szolgáltatásokra a Kanadából és az Egyesült Államokból érkezők kiadásaik 36–40%-át költötték 2013-ban (Jelentés a turizmus 2013. évi teljesítményéről, KSH).

A vendégéjszakák és a turisták költési szerkezete és összegének nagysága alapján a turizmus-vendéglátásból **2014-ben Hévízen 17,7 milliárd forint közvetlen kiadás** (azaz a desztinációba érkező által generált költség) **keletkezik**. Az alábbi adatok úgy értelmezhetők, hogy ezen paraméterekkel írható le a hévízi turizmus hozzájárulása a város (és az ország) gazdaságához. Hévízen tehát:

- **A turizmus kapcsán összesen a turisták közvetlen költése 11,4 milliárd forint GDP létrejöttét jelenti.**
- Ez a kiadás tovagyrűző hatások miatt (beszállítók, beszállítók beszállítói stb.) **országosan összesen 30,1 Mrd Ft összes kibocsátást jelent** (a turizmus által más, a termelő és szolgáltató gazdasági egységen kívüli egységek számára előállított, valamint a saját végső fogyasztásra kerülő termékek és szolgáltatások összessége).
- **A multiplikátorhatás 1,89-os**, azaz 1 Ft köztelen kiadás korábbi elemzéshez hasonlóan 1 Ft 89 fillér összes termelést generál.
- A központi költségvetésnél közvetlenül jelentkező **adóbevételek** mértéke, amelyek Hévíz turizmusa kapcsán realizálódnak, **összesen 7,37 Mrd Ft**-ot tesznek ki (a helyi adók a szállodák, vendéglátóhelyek, kiskereskedelmi helyek adóját jelentik, de ebből is csak azt a részt, ami közvetlenül a turizmus hatásaként jelentkezik). **Egy vendégéjszakára bontva az adómérték kb. 7.000 HUF**-ot tesz ki.
- A turizmushoz köthető **IPA és az IFA összesített értéke 869 M Ft** nagyságrendet érhet el
- A turizmusban **közvetlenül és közvetve foglalkoztatottak száma 3.905 fő** közötti nagyságrendre becsülhető.

Összességében tehát azt mondhatjuk, hogy a külföldi turisták vendégéjszakákban mért arányának növekedése 17%-os növekedése (vagy változása) az összes kiadás 50%-os, míg az adóbevételek 58%-os növekedését jelenti (multiplikátor értékének változatlanlansága mellett).

Desztinációs Hatásmodell eredményei (2013-2015)

Megnevezés	2013-as elemzés	2015-ös elemzés
Vendégéjszaka (000)	1.075	1.000
Összes kiadás (M HUF)	11.628	17.700
Import (M HUF)	1.163	1.770
Hazai forrású kiadás (M HUF)	10.465	15.930
Keletkezett összes kibocsátás (M HUF)	21.919	30.108
Keletkezett bruttó hazai termék (M HUF)	7.205	11.441
Foglalkoztatottak száma (fő)	2.459	3.905
Multiplikátor	1,89	1,89

ÁFA (M HUF, nettó)	878	1.394
Jövedéki adó (M HUF)	288	457
SZJA és egyéb bérjárulék (M HUF)	3.002	4.767
Nyerésadó (M HUF)	424	673
Ágazati adók (M HUF)	50	79
Összes központi adóbevétel (M HUF)	4.643	7.371
IPA és idegenforgalmi adó (M HUF)	547	869